Chuba kubała czyli jakiś

Ta Książka własna marcina buraka
w marzkiegnicach

3456 8975 12970
1234 1234 9874

4690 10309 111630

1

1907 let 2 mies 25
1641
266 lat 2 mies 25

[illegible] należy do Aleksego
[illegible]

# EPITHALAMIA
# SACRA,

To iest/

## Przemowá przy Slubie,

## Y KAZANIE

## ná przenośinách Małżeńskich,

*Iáśnie Wielmożnego Páná Páná, Iego Mośći Páná*

THOMASZA NA ZAMOSCIV ZAMOYSKIEGO, WOIEWODI KIIOwskiego, Knyszyńskiego, &c. Stárosty,

Y

*Iáśnie Wielmożney Pániey Pániey, Iey Mći Pániey*

KATHARZYNY ZOSTROGA, Woiewodźiny Kiiowskiey, Knyszyńskiey, &c. Stárosciney.

*Przez X. MELCHIORA STEPHANIDESA, Chelmskiego Kánoniká, Zamoyskiego Custosá, odpráwione, y wydáne.*

W KRAKOWIE.

W Drukárni Andrzeiá Piotrkowczyká/ K. J. M. Typográphá / Roku Pánsk: 1621.

# Approbatio.

IOANNES FOXIVS I. V. Doctor, Archidiaconus Ecclesiæ Cathedralis Cracouieñ: Scriptum hoc Rñdi Dñi *Melchioris Stephanidæ*, Canonici Chelmensis, Custodis Zamosceñ: ad Solennitatem illustrium nuptiarum pertinens, legi: quod vtiliter Typis mandari posse censeo, vti primus ex Censoribus librorum Diœcesis Crac: ab Illustriss: & Reuñdissimo Domino, Dño MARTINO SZYSZKOWSKI, Episcopo Cracouieñ: deputatus. Datum Crac: die 1. Mensis Decembris, Anno, 1621.

*Ioannes qui supra,*
*manu propria.*

*Do Iáśnie Wielmożney Pániey, Pániey z Ostrogá,*

# KATHARZYNY ZAMOYSKIEY, WOIEWODZINY KIIOWSKIEY,

Knyszynskiey, &c. Stárośćiney, Pániey mnie Miłośćiwey.

*CO Pan Bog podał do sercá y vst, mowiło sie, Iáśnie Wielmożna Miłośćiwa Páni Woiewodzina Kiiowska, ták przy oddawániu ślubnym W. M. moiey M. P. iáko przy Małżeńskich przenośinách: toż idzie teraz pismem do rąk pod rozsadki ludzkie: życzę áby z chwałą Bożą naprzod, potym z zbudowániem ossob w Małżeństwie żyiacych. Czynię to zá powodem wielu zacnych ludzi, y domowi W. M. moiey M. Pániey życzliwych: wprawdzieć mniey potrzebnie podobno: bo czegoż W. nie masz z wychowánia Kiężny Iey M. Iáśnie Oświeconey Rodzićielki swey? ktora w domu swym iáko w Kla-*

 *sztorze*

*ſtorze iákim, bogoboyności y wſzyſtkich Cnot Stanu W. M. przyzwoitych, náuczywſzy W. M. ledwie nie rzekę, záwárłá drogę y wrotá do dálſzych w náuce poſtępkow. Bo cokolwiek W. M. w piſmách pobożnych wyczytaſz, cokolwiek od Kápłanow y w Kośćiele Bożym, y przy rozmowách vſłyſzyſz; máło ſię co nowego naydzie, czegobyś W. M. w ſzkole domowey światobliwośći przedtym nie náuczyłá ſię. A wo y mowy náſze Kośćielne w tey máteriey, y piſmá, ſay będą záwſze własnym tylko przypominániem woley Bożey, y ćwiczenia W. M. mey Mośćiwey Pániey ſtárożytnego domowego. Záczym nie wątpię, że W. M. od ſługi y Kápłaná ſwego przyiać będzieſz raczyłá te moie iákiekolwiek piſmá (ktore ná świát idą pod zacnym imieniem W. M.) tákim ſercem, iákiego ſą godne; táka wdzięcznośćia, iáka W. M. moiey Mćiwey Pániey z pobożnośći przyſtoyna. Day Pánie Boże pátrząć wſzytkiey Polſzcze, ná ſkutki błogoſłáwieńſtwá tego, ktore W. M. y w Kośćiele y w Domu, od powinnych y obcych; od Pánow y vbogich; od znáiomych y nieznáiomych; pod tymi Akty, obfićie á ſercy życzliwemi potykáły. W czym żebyś W. M. zá pomocą*

*Boża*

# PRZEMOWA,

## Dominica in Quinquageſima,

w Iároſławiu w Kośćiele RR. Patrum S. I. przy Slubie,

## cum benedictione Iáſnie Wielmożnego Páná, Páná,

*Jego Mośći Kśiedzá*

## ANDRZEIA PROCHNICKIEGO,

Arcybiſkupá Lwowſkiego, Opáctwá Sieciechowskiego Adminiſtratorá, czyniona.

*Iáſnie Wielmożny Miłośćiwy Pánie Woiewodo Kiiowſki.*

*Iáſnie Oświecona Miłośćiwa Kśieżno Oſtrogſka.*

STáneliśćie przed Máieſtatem Páná ſwego/z przeyźrzenia y woley iego świetey/iáko piſmo Boże mowi/ benè conſentientes, ſercy Eccl: 1
zgodnymi na wſzyſtko dobre: prágniecie błogoſłáwieńſtwá zamyſłow ſwych/ktore wam Duch świety do ſpołeczności Małżeńſkiey/w ſercá podáć raczył: czekacie ná przeżegnanie Oycá/ Ráplaná wielkiego/

Metro-

Metropolitaná y Pásterzá swego; á to przy ássystencyey ludzi zacnych / przyiaciol milych / ktorzy sercem życzliwości Chrześciáńskiey pelnym / życzą skutku blogosláwienstwá Káplanskiego / zá ktorymby ten wielki Sákráment / dziś od was przyięty / y w początkách / y w postępkách / y w dokończeniu / wedle láski Bozey / á żądości wászych záwsze był szczęśliwy. Rzeczy świętey / Bogu przyiemney / z niebieską zásługą / in die desponsationis, & in die lætitiæ cordis vestri, dzisieyszego dniá w zaiemnego oddawánia / w dzień wesela serc wászych / sobie życzycie. Wielką przyczynę macie pociechy duchowney zbáwienney / w stan ten chwálebny wstępuiąc; nie mnieysza y pobudká do życia w nim świątobliwego / z vważenia okoliczności vstáwy tego przezacnego Sákrámentu: Przypátrzemy się im.

Kto to vstáwil / co dziś szczęśliwie záczynacie / kto approbowal y pochwalil? kto o tym náuki zbáwienne po dziś dzień w Kościele Kátholickim dawa? Stworcá sam naywyższy wszystkiego stworzenia / Bog / á ten w Troycy ieden. Ociec niebieski vstáwil ten stan; on żonę pierwszą pierwszemu mężowi sposobil y oddal; on szostego dniá po stworzeniu rzeczy wszystkich ná niebie y ná ziemi / z ziobrá Adámowego / Pánnę dziwney piękności stworzywszy / przywiodl do Adámá / áby mu ią zá żonę przywlászczyl: Adduxit Dominus mulierem ad Adam. Zadna oblubienicá ná świecie / áni w Krolewskim / áni w Cesárskim domu / páránympha ábo dziewostebá tákiey zacności nie miálá. Syn Oycá niebieskiego / w ciele nászym mocy chwale swą Bozką ziáwiáiąc / vstáwę Oycowską pochwaláiąc / zdobi osobą swoią Akt vbogiego wesela w Kánie / niedostátek vbogich ludzi cudownie szczodrobliwością Páńską okrywa / vt natiuitatis nostræ principium, quantum ad carnem, sanctificaret; chcąc początki národzenia nászego / wedle ciálá ná świát / w stánie świętym malżeńskim poświęcić. Duch ś. y ten w tym nie prożnowal / áni prożnuie / sercá y ięzyki Apostolskie / iáko y przelożonych Kościolá Kátholickiego po dziś dzień spráwuiąc / do dawánia przystoyney náuki o tym Sákrámencie:

przyznawa to Páwel ś. piszac do Korynthian: *Kto pánienkę swą w małżeństwie stánowi, dobrze czyni; kto nie stánowi, lepiey czyni:* y po kilku wierszách: Existimo quod & ego spiritum Dei habeam; trzymam to o sobie/ powiáda/ że co pisze/ co mowie/ to mowie/ to pisze/ co mi nádchnienie Duchá ś. o stanie Małżeńskim pisáć/ ábo mowić każe. Tenże Duch ś. przez Kápláńskie/ Biskupie/ świetobliwe vstá/ iáko wybráne naczynia swoie w Kościele świetym/ dáiac wam błogosłáwieństwá/ czyni was dárow swoich niebieskich vczestnikámi. 1. Cor: 7.

Kiedyż to vstáwiono? Wielka stad y pociechá/ y náuká. In statu Innocentiæ, przed grzechem. Vczył Pan Bog ludzi ta okolicznościa/ w iákiey niewinności do tego stanu przystepowáć/ iáko w nim świetobliwie żyć/ iáko cáłości y nienáruszenia iego/ do ostátniego punktu żyćia swego strzedz mieli. Czásu zápálczywości swey pod potopem/ ten sam świety stan przy zdrowiu Pan Bog zostáwił: Noe spráwiedliwy z żona/ trzey synowie iego z trzemá żonámi swymi w Arce záchowáni; insży wszyscy/ iáko grzesznicy/ potopieni. Krolowa niebá y ziemie/ Pánná nád Pánnámi/ zwierciádło niewinności/ w tym stanie ná świecie żyłá; y nie pierwey Syn Bogá wiecznego ze krwie iey przeczystey Pánieńskiey ciáło przyiać raczył/ áż Iozephowi byłá poślubioná/ áby małżeńskim stanem/ iáko płaszczem świetobliwości iákiey/ táiemnicá odkupienia nászego/ dyabłu y adhærentom iego zákryta/ y zásłoniona byłá. Ku tey intencyey Páná Bogá sámego/ Kośćioł ś. Kátholicki/ nowe oblubienice wiedzie záwsze do tego/ áby do Sákrámentu Małżeńskiego/ przez Spowiedź y vżywánie naświetszego Sákrámentu/ przystepowáli/ y ta táiemnica przywodzili sobie ná pámieć stan niewinności/ y zá nim byli przy nádziei otrzymánia łáski/ y nieomylnego błogosłáwieństwá Bożego. Gen: 8. Matth: 1. Cōc: Trid: Seff: 24. c. 1 Decr: de reformat: Matrim.

Co zá osoby w pierwszym ná świecie Małżeństwie? Adamus terræ totius Rex, cum sua Regina Eua; Adam iáko Krol/ Monárchá wszystkiey ziemie: Jewá iáko Krolowa tego Krolá. Co świát miał ná ten czás nadrozszego/ to wszytko w dzierżeniu y rzadzie tego szcześliweg stadłá było. *Stworzmy,*

Gen: 1. náradza się Bog Oćiec z Synem y z Duchem ś. *człowieká*, præsit piscibus, volatilibus, & vniuersæ terræ; powietrza/ morzá/ źiemie wszystkiey Pánem niechay będźie. Awo byli coniuges, Oblubieniec z Oblubienicą / oboie bogáći / iáko Pánowie świátá; oboie nobilissimi, zacnie od Bogá stworzeni; oboie ad stuporem pulcherrimi, ná duszy y ná ćiele cudownie nadobni iáko immediata Dei opera: ktore Bog sam przez się stworzywszy/ ożywił/ dáry swoimi Bozkimi przyozdobił / y hoynie vdárował; oboie immortales w nieśmiertelnośći; oboie szczęśliwi poki w niewinnośći / á zátym w łásce Bożey żyli.

Jesli poyźrzemy ná pierwszego Małżeństwá ássystencyą / y tá śiłá zacnośći Sákrámentu temu przydáie. Wszystek dwor Anyelski zdobił ten tám Akt / kiedy Bog towárzyszá pierwszemu przyiaćielowi oddawał. Poyźrzeli Anyołowie świeći po niebie/ w ktorym Bog swym Máiestatem mieszka/ álić po stronach wszystkich / Anyołow záraz po stworzeniu pełno: poyźrzeli po źiemi szerokiey nowo stworzoney / nie widzą iedno v ludźi pustynią właśną / iedną mężczyzną / iedną białagłową / duo
Tobiæ 8. vnici, pareczká tylko / ktorzy źiemie w przod / potym niebo / chwałą Bogá stworce swego nápełniáć mieli: záczym iubilârunt omnes Filij Dei, weselem wielkim Páná pochwaláli /
Iob 38. że z tákiego złączenia stworzenie miáło się rodźić ná źiemi / ktoreby ná niebie potym społnie znimi/ Bogá wiekuiśćie chwaliło.

Co zá mieysce tey świetey vstáwy było? Mieysce rozkoszne/ delicyi wszelákich pełne/ Ray roskoszy. Adámá przed Ráiem gdźieś stworzonego Bog do Ráiu / iáko do pałacu Páńskiego / kwoli mu zbudowánego wprowádźił / kędy Pánná onemu y stworzona/ y oddána. Pierwsze to y ostátnie oddawánia były / w tym tám dworze wysokim/ á po niebie pierwszym/ w ktorym człowiek mogł áni grzeszyć/ áni vmieráć.

Jesli pomyślićie ná co vstáwiony ten Sákráment: tu iuż Mądrość naywyższą Bozką przydźie vznáwáć. Bo opátrzywszy Pan Bog propagácyą ábo rozmnożenie ludzkie ná źiemi / á potym ná niebie: zostáwił też wizerunk złączenia / y nagoretszey miłośći / Syná swego miłego / z Kośćiołem Oblubienicą

iego: á zowe nagoretſza miłośćią / bo ſie táka z przyrodzenia miedzy Oycem á ſynem / miedzy mátką á corką / nie náyduie / iáka miedzy mężem á żoną. Vkazał to iáſnie Páweł ś. w náuce ſwey / ktorą nowym Chrześćiánom / y Mátronom / y Mężom Aſiaticis, do Ephezu przez piſánie dawał: *Białegłowy*, powiáda / *w małżeńſtwie, trzebá żeby poſłuſzne były mężow ſwych.* á iák bárzo? ſicut Domino ſubditæ ſint in omnibus; iáko Pánu / iáko ſámemu Bogu we wſzyſtkim poſłuſzeńſtwo oddawáć. Czemu ták bárzo? dla tego / iż káżdy mąż głową ieſt żony ſwey / iáko Chryſtus ieſt głową Kośćiołá ſwego: wiec iáko poſłuſzen Kośćioł Chryſtuſá Oblubieńcá ſwego we wſzyſtkim; ták á nie ináczey / y żony ſwym mężom / Bog chce / áby były powolne. Z drugiey záś ſtrony / mąż powinien miłowáć żonę ſwą ták bárzo / iáko Chryſtus vmiłował Kośćioł. A czym Pan oświadczył tę miłość? słowy pięknymi? nie bez tego. Aza Kośćiołowi ſwemu słow żywotá wiecznego nie zoſtáwił? Kleynotámi podobno, ſzátámi iákimi drogimi / koſztownymi? nie bez tego: Exhibuit ipſe ſibi glorioſam Eccleſiam, ſine macula, mundans eam. Ták tę oblubienicę ſwoię námilſzą ſobie przyozdobił / żeby nie rad áby mákulá / ábo proſzek iáki namnieyſzy grzechowy / ná nię kiedy padł. Słowá iáko słowá / vpominki iáko vpominki / ále to oświádczenie miłośći prawdziwey napewnieyſze / że ſeipſum tradidit pro ea, zdrowie ſwe / duſzę ſwoię położył zá kocháną tę Oblubienicę ſwoię: co też káżdy pobożny Małżonek czáſu potrzeby / cnotliwey Małżonce ſwey / z powinnośći miłośći małżeńſkiey oddawáć zwykł. Zámyka nákoniec Páweł ś. tę ſwoię náukę cœleſti epiphonemate. Magnum hoc Sacramentum eſt in Chriſto, & in Eccleſia; Pánowie Ephezánie / vmieyćie ſobie poważáć ſtan święty Małżeńſki / w ktorym iuż nie po pogáńſku / ále iáko Chrześćiánie żyiećie: bo wielkim Sákrámentem / wielką táiemnicą ieſt / á to w Chryſtuśie / y w Kośćiele.

Ephes: 5.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Kończąc tę przemowę / Miłośćiwy Pánie Woiewodo / vżyię słow do ćiebie / ktore Duch ś. ná wielką pociechę ſtadłá Małżeńſkiego w piſmie zoſtáwił / á rzeczone ſą od ſtárſzych miá-

 ſtá Be-

ſtá Bethleem/ do Boozá człowieká wielkich cnot/ y Bogu mi-
łego/ iednego z Przodkow Chryſtuſá Páná náßego/ o Rucie cu-
Ruth 4. dzoziemce/ śieroćie/ kiedy ią w Małżenſtwo brał: Faciat Do-
minus hanc mulierem quæ ingreditur domum tuam, ſicut
Rachel & Liam, quæ ædificauerunt domum Iſraël, vt ſit
exemplum virtutis in Ephrata, & habeat celebre nomen
in Bethleem. Poſtáwił Pan Bog przy boku twoim/ przez
Oświeconą Kśiężnę Jey Mość rodźićielkę/ przez powinne in-
ße/ pánienkę/ krew przezacną/ w Koronie Polſkiey ſtárożytną
Kśiążęcą/ ktora iáko niekiedy Krolowa Sabea rzekłá o Sá-
2. Par: 9. lomonie: Vincit famam virtutibus ſuis; pánienkę táką/ kto-
rey cnot rozmáitych/ y przymiotow Kśiążęcych Pánienſkich/
ſławá ludzka áni iezykiem/ áni rozumem nie dośiega: tá dziś
z opátrzności Bozkiey idźie w dom twoy: niech ći ią Bog bło-
goſłáwi/ iáko błogoſłáwił Ráchelę/ y rodzoną iey/ Pátryár-
chinie zacne/ wielkiego Pátryárchy Jákobá oblubienice/ quæ
4. ædificauerunt domum Iſraël; ktorymi dom Jzráelſki/ Bogu
ſwych czáſow bárzo miły/ ſtánął wielkim páńſtwem: niech bę-
dźie wzorem wßyſtkich cnot/ nie w máłym tám iákim Ephrá-
ty kąćiku/ w Páleſtynie; ále in vbertate Regni, w obfitośći
dárow Páná Bogá/ ktorych hoynie Koronie Polſkiey/ iáko
ßeroka/ iáko długa/ vżyczał záwße z dobroći ſwey/ y vżycza:
Niech ſłynie imię iey pobożnośćią/ vczćiwośćią/ pokorą/
wßyſtkiemi cnotámi inßymi w Bethleem/ to ieſt/ w domu
chlebá niebieſkiego/ ktory świátu żywot daie; a ten nie inßy/ ie-
no Kośćioł ś. Kátholicki/ w ktorym y vrodzona/ y odrodzona/
y wychowána/ y żywotá dokonáć gotowa: czego wßytkiego bę-
dźie wielką pomocą ſemē, quod tibi Dn̄s dederit ex hac pu-
ella, potomek pożądány/ ktoregoć Bog z tym przyiaćielem/ bę-
dźieli wola iego święta/ náznáczywßy da. Co żeby ſię ſkute-
cznie iśćiło/ z pokorą/ z vczćiwoććią/ z nabożeńſtwem/ błogo-
ſłáwieńſtwo z świątobliwych vſt Páſterzá y Oycá ſwego/ Je^o
Mći Kśiędzá Metropolitaná przyimuyćie/ zá ktorȳ wßytkie y
doczeſne/ y wieczne poćiechy/ nieomylną nádźieię w Bogu ſwȳ
pokłádáiąc/ otrzymaćie. Amen.

KAZA-

# KAZANIE

## ná przenośinách Małżeńskich,

*Dominica IV. post Pascha.*

w Zamośćiu in Ecclesia Collegiata Thomaszá S. Apostołá, odpráwowáne.

*Isaac introduxit Rebeccam in tabernaculum Saræ matris suæ, & accepit eam vxorem: & in tantum dilexit eam, vt dolorem qui ex morte matris eius acciderat, temperaret.* Gen: 24.

NArody wszystkie / wszystkie Krolestwá / ktore sie kiedy ná świećie znáydowáły / y po dźiś dźień náyduią; vbogie / bogáte / niezbożne y pobożne / y grube / y mądre / złączenia Małżeńskie dźiwnie pochwaláły: y iáko stan fámiliom / miástom / y wszystkiemu rodzáiu ludzkiemu potrzebny / zgodnie przyimowáły. Bo ktożby śmiał / powiáda Augustyn świety: Dei inuentum reprobare, & quod nunquam alicui obfuit, nisi aduersario veritatis? czemu przygániáć / co włáśnie Bog sam wynálazł / y co nikomu nigdy nie wádziło / ieno nieprzyiaćielowi prawdy? Záczym iáko o przyiemnośći zacnego tego stanu / żadney kontrouersiey ábo rożnice miedzy ludźmi nie było; ták w ceremoniách y obrzedźiech / ktorych rozmáitych / nácye rozmáite / wstepuiąc w małżeństwo vżywáły / siłá rożnośći záwsze było / y nászych czásow iest. Qu: 127. V. & N. F.

Wielkie z tey miáry vznáwáć muśiemy błogosłáwieństwo

Boże/ Pátryárchow / y innych ludźi świętych stárego Testámentu/ y Chrześcian w Kośćiele Kátholickim / między ktorymi iáko Małżeństwá święte/ Pánu Bogu przyiemne/ zdániem
Hebr: 13. Páwłá ś. vczćiwośći wszelákiey pełne / bez zmázy: Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus; ták y obrzędy poważne / o ktorych nie może nic pobożny człowiek
Philip: 4. pomyślić / ieno według słow Apostolskich: Quæcunque sunt vera, quæcunque pudica, quæcunque justa, quæcunq; sancta, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ; co śie z prawdą świętą zgadza/ co wstydliwego / co do spráwiedliwośći/ do świętobliwośći / do vczćiwośći / do przyiemnośći Bożey/ y ludzkiey.

Jest zacny ceremoniey Małżeńskiey / cney Oblubienice Jey Mći. swey / przyprowádzenia w dom swoy/ Jáśnie Wielmożny Pan/ Je° Mość Pan Woiewodá Kiiowski/ dźiś odpráwuie: ták rozumiem/ przy Akcie tym nie od rzeczy będźie/ wźiąć ná vważenie/ przenosiny/ iáko pospolićie zowiećie/ Rebeki małżonki Jzáaká Pátryárchy / Pánu Bogu bárzo miłego / z Mezopotámiey do Pálestyny; á potym życzyć tegoż błogosłáwieństwá zacnemu stadłu / iákiego dom Jzáákow zá łáską Bożą á życzliwośćią powinnych / y innych ludźi dobrych / obficie doznał. Vczynimy to z zbudowániem y poćiechą duchowną stanu świętego Małżeńskiego / á co przednieysza/ z chwałą Páná Bogá nászego.

Między obrzędy poważnymi stanu Małżeńskiego / ták v pogan/ v ktorych rozum swoie mieysce miał; iáko v ludźi świętych Stárego Testámentu / y v Chrześcian ktorzy przy rozumie pobożnośćią v Páná Bogá záwsze stali / nie poślednieysza
De ritu nuptiarum lib: 2. c. 5. byłá Ceremonia przenosin Małżeńskich. Pomponius stáry / wielki Juriscosult Rzymski / ták ią poważał / że práwem pospolitym wárował z obrzędu Rzymskiego / pro perfectione nuptiarum, iáko Akt do doskonáłośći Małżeńskiey należący / áby małżonká w dom męzá swego/ sponsalibus præcedentib⁹, po ślubie prowádzoná byłá/ iáko in domiciliū matrimonij,

do mieszkánia stanu swemu należącego. Zkąd poiecie żony Łácinnicy názwáli / ductionem vxoris: iákoby właśnie ná ten czás poieta byłá / kiedy wprowádzona w dom; y zwáli to Repotia, że przy bánkiecie Páńskim / nowego małżonká oblubienicá nowa / bráłá possessyą rządow swych / pánią czeladki swey zostawáiąc.

Alex: ab Alex: Genial: lib: 2. cap: 5.

Pogáństwo minąwszy / innych narodow niewspomináiąc / w Polszcze nászey miley / Krolowie / Książętá / Senatorowie możni / kiedy im żony poślubione prowádzono do páństwá z domow Książecych / Krolewskich / Cesárskich / iákimi tryumphy / iáka przewaga y mágnificencya / ochoty y wesela / ták powinnym / iáko y gościom obcym / stanow wysokich oświadczáli / wie / kto Chroniki czyta. Kwoli czemu to? ieno iż rozumieli / że tá renouatio solemnitatis sponsalium, ponowienie Aktu wesela małżeńskiego / iest doskonáłością nieiáką / y skutkiem ślubu wzaiemnie vczynionego. Ktora ceremonia ták byłá w Polszcze nászey / y po dziś dzień iest wzieta / że w domách Krolewskich / Páńskich / nie stánełá / ále rozeszłá się po domách Szláchećkich / mieyskich / po śiołách náwet / z pochwałą y przyięciem zrządzenia Páná Bogá sámego w tym: czego nie śmiałbym ták bespiecznie twierdzić / kiedybym w Piśmie ś. Przenośin Pánu Bogu miłych / táiemnic zbawiennych pełnych / nie náydował.

W Historyey Tobiaszá czytamy / iáko Pan Bog cudownie błogosłáwił / przez straż y opiekę Anyołá swego / Małżeństwo młodego syná iego / z Sárą świętobliwą małżonką / ták przy oddawániu przez rodzice / iáko przy Ceremoniey przenośin / z Ráges miástá Medskiego do Niniwen / pod czásem tyráństwá Sálmánásárá Krolá Assyryiskiego: ktorych Ráphaël Anyoł Páński / nie odstąpił do skończenia sámego / z wielką pociechą y weselem domu pobożnego / y gości ná ten Akt záproszonych. Tob: 10.

Náyduiemy y drugie Przenośiny małżeńskie / Rebeki / do [P]álestyny z Mezopotámiey / w dom Izáaká zacnego Pátryárchy / Genes: 24.

árchy / święte / táiemne, Bogu bárzo miłe / ktore tymi słowy krociuchno Moyżesz opisuie: *Izáák wprowádził Rebekę do pokoiu Sary mátki swey, y wziął ią zá żonę; y ták się bárzo w niey vkochał, że się w żalu ktory po śmierći mátki swey ponośił, nieco vkoił.* Nim przystąpiemy do vważenia táiemnice tych słow / dowiedzmy się / co żacz byłá tá párá ludźi / Izáák y Rebeká: z rodźicow zacnych / dochodzą ludźie zacnośći potomkow.

Tob: 7. Izáák / iednym słowem z pismem powiem / erat boni & optimi viri filius, synem był oycá zacnego / cnotámi wielkimi y rozmáitym błogosłáwieństwem Bożym sławnego: przyznawa mu to Moyżesz: Benedixit Dominus Abraham in cunctis; Pan Bog pobłogosłáwił Abráhámá we wszystkim. przyznawa mu też y sługá iego przysięgły: Jestem / powiáda / stáry sługá Abráhámá Páná mego / cui benedixit Dominus valde, Pan Bog hoynie go vbłogosłáwił: błogosłáwieństwem dobr doczesnych / iákie Oycom onym stárym świętym / iáko ná powab ábo ponętę nieiáką pobożnośći / obiecował / y dawał. Błogosłáwieństwo to było pieciorákie; Pierwsze / in diuitiarum abundantia. Erat Abraham diues valde in possessione auri & argenti; był pánem bárzo bogátym w srebro / w złoto. Sługá o nim świádectwo dał / przed powinnymi Rebeki: Vwielmożył Bog páná moiego w skárbie / w oborze / w czeládźi / w stádách: Dominus benedixit Domino meo valde, magnificatusq; est, & dedit ei oues & boues, argentũ & aurum, seruos & ancillas, camelos & asinos. Pokazał to y sámą istotą nie tylko słowy; vpominki w kleynoćiech kosztownych / w naczyniu rozmáitym od złotá / od srebrá / od szat drogich / ná dźieśiąci wielbłądách przywiezione / y pánience / y bráćiey / y mátce / nie z potrzeby / ále ná oświádczenie miłośći / y poszánowánia przyiaćielskiego oddawszy. Drugie; In numerosa & diuturna posteritate. Wywiodł go Pan Bog z námiotu / kazał mu poyźrzeć ná niebo / y gwiazdy / ieśliby można / policzyć; Ták nieprzeliczone będźie / powiáda / potomstwo twoie / fœdere sempiterno, wiecznym przymierzem / ktore vczynię

Marginal references: Gen: 24. (beside "wa mu to Moyżesz"); Ibidem. (beside "sługá Abráhámá"); Gen: 13. (beside "ne auri & argenti"); Gen: 24. (beside "czeládźi"); Gen: 15. (beside "miotu / kazał").

ztobą/ y plemieniem twoim. Trzecie/ in longitudine vitæ: bo chował go ná świecie lat sto siedmdźiesiąt y pięć / y w stárości smáczno żywotá dokonał: Fuerunt dies vitæ Abrahæ centum septuaginta quinque anni; & deficiens, mortuus est in senectute bona. Czwarte/ in victoria inimicorum. Pobłogosłáwił go zwyćięstwem znácznym / ktore odniosł trzemá sty y ośmnastą sług w domu swym porodzonych / pobiwszy Krolá Elamitarum Chodorlachomor; y Lotá synowcá swego/ lud przy nim poimány/ y plon wszystek z ręku tyráńskich wydárszy. Było ieszcze y piąte błogosłáwieństwo / á to nazacnieysze/ do wiecznośći niebieskiey należące / w obietnicy ktora mu vczyniona/ że przez potomká iego z Izáaká idącego/ to iest/ Chrystusá Páná nászego/ miáły wszytkie narody błogosłáwieństwo wiekuiste otrzymáć: ktorego my osobliwie Chrześćiánie/ ozywáiąc sie syny / z Apostołem Páńskim/ duchownymi/ Oycá wiáry nászey / nawyższego Abráhámá / w nádźiei święt ey czekamy. A wo Izáak oycá ták szczęśliwego synem był / ktorego mu Sará żoná nonagenaria centenario, zgrzybiáła zgrzybiáłemu / iedynego vrodźiłá / cudowną opátrznośćią Bozką / ktora nie zwykłá nigdy biegu práwá przyrodzonego w ludźiách dáremnie odmieniáć; y owszem co znácznego záwżdy spráwowáłá przez tákie osoby / ktore w stárośći rodźicow ná świát wychodźiły: kto czyta Pismo ś. Historye Kośćielne / y świeckie/ wiedźieć może. To iuż zálecenie z rodźicow: sam zás Izáak młodźieniec pobożny / co zá przymioty w sobie miał/ z ktorychby sie godność iego pokazáć mogłá / y ktorymi sie Pánu Bogu ták przysłużył/ że go przyiaćielem wedle myśli opátrzył.

Dwá osobliwe. Pierwszy / Obedientiæ, że był posłuszny oycá miłego / vsque ad victimam, & victimam holocausti; áż do vćięćia szyie / y spalenia zupełnego ná ofiárę. Niewiem co było dźiwnieyszego w tym tám Akćie; czy dufność Oycowska/ że mu go Bog y z popiołu ożywić / iáko Páweł ś. mowi/ y oddáć mogł; czy synowska powolność / zá ktorą młodźieniec we dwudźiestu piąći lećiech / ná wolą Bożą / y oycowską / nie

Gen: 25.
Gen: 14.
Gen: 17.
Gen: 21.
Hebr: 11.

wydźiera śię máiąc zto śił; dáie śię wiązáć/ położony ná stośie drew/ szyie dobrowolnie wyćiąga pod miecz. Nieslychánе ná świećie posłuszeństwo: bo to sámo miáło być własnym wizerunkiem posłuszeństwá zbáwićielá świátá/ przy spráwie zbáwienia nászego Oycu niebieskiemu oddánego do śmierći/ á
Philip: 2. śmierći krzyżowey.

Drugi przymiot/ Castimoniæ, niewinnośći záchowáney nienáruszenie przez czterdźieśći lat. Wielki to był czystośći w młodźieńcu dowod/ że iáko Theolog ieden powiáda: Iuuentutis petulantiam ita supergressus est, vt illam expectaret coniugem,quam Deus,non oculorum concupiscentia,conciliaret: plochość lat swoich młodych ták poskromiwszy/ przepędźił; że żony czekał / ktoraby mu nie pożądliwość oká vkazáłá/ ále sám Bog ziednał: záczym też iáko od rodźicow pobożnych/ Pánu Bogu wiernych/ pięknie wychowány / woley oycowskiey posłuszen będąc/ z wielkim záleceniem czystośći/ nie sám przez śię/ ále przez sługę/ zwłaszczá żywego ieszcze ná ten czás oycá máiąc/ stárał śię o przyiaćielá. Olimpia / mátká krolá Wielkiego Alexándrá / iáko żywo nie słycháłá o intenciey tego niewinnego Pátryárchy / powiedźiáłá iednák własnie ku niey słowá poważne: Mulieres cum auribus prius, quàm cũ oculis esse despondendas. Piękne Małżeństwo / w ktorym przyiaćiel z przyiaćielem / pierwey z vszymá niż z oczymá ślub bierze.

Zrozumiáwszy obyczáie młodźieńcá świątobliwego / co zacz oblubienicá iego byłá? Słuchaymy iáko ią Duch ś. zálecá: Puella decora nimis, virgo pulcherrima, & incognita
Gen: 24. viro. Słowá te święte/ták są poważne/ że stárzy y nowi Theologowie/wywodząc nienáruszone pánieństwo Krolowey niebieskiey/ Mátki Páná nászego/ ná deklárácyą Proroctwá Izáiaszá: *Oto Pánná pocznie y porodźi Syná*; oney własnie służącego / we wszystkim pismie Stárego Testámentu / dowodnieyszych słow náleść nie mogli / nád te / ktorymi Moyzesz oblubienicę Izáaká záleca. A naprzod z młodośći; puella, pánienká w

kilkunastu

kilkunastu lećiech: potym z pieknośći zbytniey / á przystoyney stanu iey; decora nimis. Gratior est pulchro veniens è corpore virtus. Zwierzchowna vrodá / często człowieká y ná duszy pieknym vkázuie / y tym go przyiemnieyszym y Bogu y ludźiom czyni. Z postáći pánieńskiey; virgo, pánná: z istoty / że nie tylko postáwą / ále rzeczą byłá pánną: incognita viro: byłá Anyołem własnym ziemskim / w ćiele bez ćiáłá / w dostátkách páńskich / ná wielkiey wolnośći czásu pánieństwá żyiąc. Tertullian / te y insze iey ozdoby pánieńskie zebrawszy / poważny sąd vczynił o niey: O mulierem iam tum de Christi disciplina. Pánienká pod práwem przyrodzonym / ále ták niewinna / by w szkole Chrystusá Páná wychowáć śie miáłá.

Tákich obyczáiow / tákiego wychowánia pánne / komu Pan Bog z nieomylnym błogosłáwieństwem swym gotował / ieno pánnie / niewinną niewinnemu / bogoboyną pobożnemu: iáko Anyoł czásu swego mowił do rodźicow żony Tobiaszá młodego / kiedy z boiáźnią pozwalali / ná wydánie corki swey: Nolite timere dare eam isti, quoniam huic timenti Deum debetur coniunx, filia vestra; Nie boyćie śie / nie odmawiayćie iey / temu bogoboynemu młodźiencowi żone náznáczył Bog / corke wászę. A iż to zrządzenie z strony Izáaká dźiwne sámego Páná Bogá było / kiedy sługá o pánne prośił oycá / mátki / innych powinnych / pomyślenia o kontrádikcyey ábo odmawiániu nie było; y owszem zgodnie ná przeyźrzenie y wolą Bożą odzywáiąc śie / nápołyc pogánie / ále rzekli słowá godne vst Chrześćiáńskich: A Domino egressus est sermo, non possumus extra placitum eius, quidquam aliud loqui tecũ; Bog to sam zrzadźił / nie możemy nád vpodobánie iego z tobą co innego mowić: áto masz pánne / weźmi ią á iedź / niechay bedźie żoną syná Páná twoiego / sicut Dominus locutus est, iáko Bog wyrok vczynił. Tobiæ 7. Gen: 24.

Oblubienice od Bogá przeyźrzáną / w dom Abráhámá przyprowádzoną / powiáda Pismo / Izáák wprowádźił do pokoiu mátki swoiey Sary / wźiął ią zá żone; y ták śie w niey zá-

kochał / że mu śię żalu po śmierći mátki miley śiłá vielo. Jáko małżeńskie oddánie było święte / ták y ceremonia przenośin małżeńskich / nie bez spráwy Duchá ś. Co tu Pan Bog spráwował przez Izáaká: táiemnicę znáczną / ktora czásow swych w Kośćiele świętym Kátholickim z powagą dziwną / y z zásługą v Bogá wielką stanu Małżeńskiego / miáłá być odpráwowáná / iáko śię odpráwuie. Zákrył Duch ś. pod tą ceremonią ślub troiákiey powinnośći wzaiemney Małżeńskiey / ktory przy Sákrámentu wielkiego przyięciu / przyiaciel przyiaćielowi czynić wzaiemnie zwykł / wiáry / vczćiwośći / miłośći. Ze przenośiny małżeńskie nic innego nie będą / ieno własną innowácyą / ábo ponowieniem ślubu przed Bogiem vczynionego / y vtwierdzeniem skutecznym małżeństwá.

Wprowádził / powiáda pismo ś. do pokoiu Sary mátki swey. Kto? Kogo? Izáak Rebekę; mąż żonę; introdukcya ábo wprowádzenie to vczynione / ná przypomnienie cnot małżeńskich z przykłádu mátki miłey / przed trzemá láty zmárłey / Mátrony zacney / pokorney / świętey; á co naprzednieysza / Bogu / y mężowi wierney. Szczęśliwa małżonká / ktora przed Bogiem / sumnieniem dobrym / słowy onymi / ktore Duch ś. w Pieśniách Sálomonowych / ná oświádczenie wiáry wzaiemney małżeńskiey zostáwił / szczyćić śię może: Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi; miedzy mną á namilszym oblubieńcem moim / ty Pánie Boże sam trzeći mieysce masz.

Cantic: 5.

Gospodynie / gospodarze / co w stanie świętym Małżeńskim żyiećie / vmieyćie sobie poważáć zacnośći / ktorymi was pismo Boże czći: dziwnemi przysmáki słodzi wam Duch ś. tę wiárę wászę / zdobi wam ozdobnie pokoie / pálace / namioty mieszkánia wászego. Czworo podobieństwo náyduie / ktore czytamy w Kśięgách Mądrośći niebieskiey / á w Sentencyách ták poważnych / żeby godne liter złotych / cum Emblematib[9] po pokoiách wászych: Gratia super gratiam , mulier sancta. á wedle Septuaginta Interpretes, fidelis,& pudorata. Omnis ponderatio non est digna continentis animæ. Nic

Eccli: 26.

przyiem-

przyiemnieyszego nád niewiáſtę świętą/ Bogu y mężowi wierną/ wſtydliwą: włóż ná wagę złoto/ kámienie drogie/ vniony ieſli ſą iákie nakoſztownieysze/ duszą cnotliwey białeygłowy/ przeważy to wszyſtko.

Rowna naprzod Mátronę świątobliwą/ z Słońcem: Sol oriens mundo,in altiſſimis Dei,ſic mulieris bonæ ſpecies in ornamentum domus ſuæ; iáko Słońce wſchodząc iáſnością ſwoią świát oświeca y zdobi/ ták dobrey goſpodyniey piekność/ y duszna y cieleſna/ dom wszyſtek oświeca/ y zdobi: goſpodyni dobra słońcem własnym ieſt domu ſwego/ ciemności grzechowe roſpędza iako chmury iákie/ mężá vweſela/ czeládkę/ ſyny/ corki przykładem miłości Bożey/ iáko promieniámi zágrzewa. Ibidem.

Tákaż Mátroná ieſt/ lucerna lucens ſuper candelabrũ ſanctum,& ſpecies faciei ſuper ætatem ſtabilem; iáko świecá iáſna ná lichtarzu Kościelnym/ ktory z szczerego złotá w przybytku Moyzeszowym odlany/ y przed ſtolem świętym/ iáko przed ołtarzem poſtáwiony był. Siedm rur było ná tym lichtarzu z złotá odlewánych/ w ktorych siedm świec szczerozłotych/ oliwą przy knocie nápuszczonych/ záwżdy z wielkim oświeceniem namiotu Bożkiego pałáło; ták y Mátroná pobożna/ w vrodzie ſwey iáko złota świecá/ dom wszyſtek pieknością obyczáiow ſwych oświecáć/ y zdobić powinná. Ibidem.

Goſpodynie dobre/ czemu ieszcze podobne; Columnæ ſunt aureæ, ſuper baſes argenteas, pedes firmi ſuper plantas ſtabilis mulieris. Chodzenie czeſto vkázuie człowieká/ y ſtátkiem/ y nieſtátkiem. Duch ś. vczy was chodzić; chce tego po was/ ábyście były iáko filary złote/ w domách wászych/ zbudowáne ná fundámenciech ſrebrnych: filary te Kościelne ná ſwych gruntách/ záwsze ná ſwym mieyſcu/ wſpieráią budowánie; ták goſpodyni ſtáteczna/ ábo w domu záwżdy/ ábo ieſli z potrzeby wynidzie/ czyni to z powagą przyſtoyną/ żadney płochości w przechadzkách nie pokázuiąc/ iákoby ſię z domu nigdy nie ruszyłá. Ibidem.

Ibidem. Jesteście nákoniec Fundamenta æterna super petram solidam, mandata Dei in corde mulieris sanctæ: iáko záłożone fundámenty ná mocney skále / wiecznie trwáią; ták przykazánie Boże záłożone w sercu státecznym pobożney Mátrony / nie do dwu / nie do dźieśiąći lat / trwa do sámey wieczności zbáwienia iey. Vpádną dżdże gwałtowne/wyleią rzeki/ wiátry powstáną pokus rozmáitych/ y od szátáná / y od ludźi złych/ vderzą ná pobożność / nie vpada: czemu? że grunt ná twárdey opoce sercá mocnego: Mulierem fortem quis inueniet? Procul, & de vltimis finibus pretium eius, powiáda Sálomon. Kto pokaże białągłowę mężną? ná kray świátá by po nie iácháć/ y drogo ią zápłáćić.

Matth: 7

Prou: 31.

Izáák Pátryárchá święty / czásu przenośin wprowádźił oblubienicę swą do pokoiu Sary mátki swey/ ktory zdobiłá zá żywotá pięknośćią żyćia swego / iáko słońce iásne. Wszystkie strony tego tám namiotu/ iáko świecá złota oświecáłá / wiárą / y obyczáymi świętymi: iáko złota kolumná dom Abráhámá Pátryárchy wspieráłá/ w pokoiu swym narádniey mieszkáiąc. Byłá Mátroná sercá wielkiego / z vgruntowániem woley Bożey ná nim / iáko ná mocney skále / do ostátniego dniá żyćia swoiego; co wszystko mogło być nie ládá pobudką do cnot stanu Małżeńskiemu / y potrzebnych / y ozdobnych/ nowey oblubienicy Pátryárchy świętego.

Ibidem.

Zálećiwszy Duch ś. wiárę Małżeńską wzaiemną w pierwszych słowiech/ záleca w drugich pod ceremonią wzaiemną vczćiwość / accepit eam in vxorem; przyiął ią zá małżonkę. W stadle tym świętym / ktorzy rozumieią / co mąż co żoná / tám nie trudno o zobopolną vczćiwość: te sáme nazwiská tego stanu/wymagáią dźiwne wzaiemne poszánowánie. Co iest żoná v swego małżonká / co mąż v żony? iedno wedle wyroku Bogá sámego, adiutorium simile sibi; pomoc do wiela rzeczy spolną / á zwłaszczá do zostáwienia potomstwá miłego / ná chwałę Bożą / y podporę domową. Pierwszy Małżonek ná świećie / żonę swą názywał towárzyszem / *Białagłowá ktoraś mi*

Gen: 24.

Gen: 2.

Genes: 3.

*dał Pánie zá towárzyſzá*; ieno zá oſzukániem ſzátáńſkim/ był wielki abuſus ſocietatis; nie ná dobrze wyſzło to święte towárzyſtwo/ dla przeſtrogi tego ſtanu. Towárzyſtwo ná zgubę ludzką y ſwoię/ ná obráżę máieſtatu Bożego / ná przeſtępſtwo woley iego świętey / ná grzech / w małżeńſtwie pobożnym boday ſię nie náydowáło: ále żeby Pánu Bogu było przyiemne / żeby w nim wzaiemna vczćiwość byłá; niech będźie tákim towárzyſtwem / iákim ie Bog chćiał mieć / á chciał mieć pięćiorákim.

Naprzod / áby w ſtádle Małżeńſkim towárzyſtwo y ſpołek ieden był ſłużby Bożey / iáko dom ieden oboygá: mąż żenie/ żoná mężowi / ſłowá one piękne Ruthy przypominác może: Populus meus, populus tuus; & Deus meus, Deus tuus; twoy lud / moy lud; iáko ty Bogu ſłużyſz / ták y ia ſłużyć chcę. Práwo Ceſárſkie żonę poważnie nazywa/ Diuinæ & humanæ domus ſociam; Bożego y świeckiego domu towárzyſzem. — Ruth: 1. — l. aduerſus C. de crim: expil: hæred:

Chćiał potym Pan Bog/ áby miedzy żoną y mężem/ byłá communio ſollicitudinis domeſticæ, ſpołek opieki o pobożności/ o vczćiwośći domowey. Adoleſcentulas hortare, vt prudentes ſint domus curam habentes; młode pánie vpominay/ mowi Apoſtoł Páńſki/ áby w mądrośći ſię kocháły/ domem ſwym pilnie ſię opiekáły. Awo iáko Clemens Alexandrinus in Stromatibus nápiſał o nich: ſunt adiutrices operũ rei domeſticæ, ieſt nie ládá pomocą żoná mężowi / w dozorze domowym. Sáme Małżeńſtwo wiernego mężá z wierną żoną to ſzczęśćie ma / że czteremá oczymá widźi/ czteremá ták wſzyſtko ſpráwuie / iákoż tám nie ma być ſpolna z pożytkiem vczćiwość. — Tit: 2.

Chćiał ieſzcze Pan Bog mieć w Małżeńſtwie / Societatẽ honorum, & proſperitatis, ſpołeczność wſzelákich poćiech y godnośći. Vkazał to pięknymi ſłowy Páwel ś. Vir imago & gloria Dei eſt, mulier autem gloria viri; iáko mąż obraz y cześć Bogá ſámego ná ſobie nośi / ták żoná wſzyſtkie ozdoby z mężá ſwego ma. Duch ś. przez Sálomoná z tey miáry zálecá mężá białeygłowy mężney: Nobilis in portis vir eius, quãdo ſe- — 1. Cor: 11. — Prouer: 31.

do ſederit cum Senatoribus terræ; przezacny mąż/mieyſce ſą-
dow ábo rády Koronney záſiadſzy w Senaćie/ieſt ozdobą wiel-
ką małżonce ſwey / iáko práwo Rzymſkie opiewa: Illuſtran-
l. fœminæ ff. de Senat. tur radijs maritorum, & eorum dignitate refulgent; żony
zacne z domow włáſnych / zacnośćią / doſtoieńſtwy mężow
ſwych/ iáko promieniámi ſłonecznymi oświecone / biorą wię-
cey ozdoby.

Chćiał nád to Pan Bog mieć w Małżeńſtwie / towárzy-
ſtwo luctus domeſtici, żalow domowych / bez ktorych świát
nie ieſt/ áni być może. Głupia ono niewiáſtá byłá / żoná Jo-
bá ćierpliwego / ktorey nie ſmákowáłá ſpołeczność náwiedze-
Iob 1. nia Bozkiego/ áż do bluźnierſtwá: Benedic Deo, & morere;
chwalże tu Bogá/á potym zdechni ná gnoiu mizernie. Odwo-
dźi ią mąż pobożny od niezbożnośći: Głupie mowiſz niewiáſto:
Ná to nas Pan Bog ziednoczył y zpoił w Małżeńſtwie/ żeby-
ſmy y dobre y złe przyimowáli od niego. Pięknie Vlpian:
l. Si cum dote. § Si maritus. ff. ſolut: matri: l. Patre furioſo. ff. De ijs qui ſui vel alien: iur. Iuſt: l. 23. Quid tam eſt humanum, quàm fortuitis caſibus mulieris,
maritum, aut contra, viri vxorem eſſe participem? Nie-
wiem/ co może być przyzwoitego náturze ludzkiey / iáko kiedy
w przygodách przypadáiących/ mąż żony / żoná mężá / nie od-
ſtępuie. Juſtynus wyſoce záleca z tey okkázyey Theogenę żonę
Krolá Sycyliey Agathoklesá/ pogánin pogánkę: gdy iuż przed
ſámą śmierćią krolewſką/ do Egiptu/ zkąd byłá wźięta / do po-
winnych chćiano ią odeſłáć/ niechcąc mężá do ſkonánia odſtą-
pić / godne ſtanu ſwego y cnoty / słowá rzekłá: Nubendo ſe
non proſperæ tantùm, ſed omnis fortunæ inijſſe ſocietatẽ;
kiedym go w małżeńſką przyiaźń bráłá / bráłám go nie tylko ná
ſzczęśćie / ále y w towárzyſtwo przypadkow wſzelákich przeći-
wnych.

Chćiał nákoniec Pan Bog mieć miedzy mężem á żoną
towárzyſtwo dźiedźictwá wiecznego. Pobożne Małżeńſtwo
ták zſobą żyie ná świećie / żeby y w niebie po śmierći rozwodu
nie było. Vpomina ku temu Piotr ś. w Kánonice ſwey męże
1. Petr: 3. pobożne/ vmieietne: Viri cohabitantes ſecundùm ſcientiã,

quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorẽ, tanquam cohæredibus gratiæ vitæ; Mężowie w żyćiu spolnym małżeńskim/ maćie być we wszytkim vmieiętnieyszy / iáko słábiuchnemu naczyniu vczćiwość wyrządzáiąc / ná to pomniąc / że są wászemi społdziedźiczkámi łáski żywotá wiecznego. Accepit Isaac Rebeccam vxorem; z vczćiwośćią wzaiemną wielką / przyiął ią zá żonę / iáko towárzyszá iedney służby Bożey/ rządu domowego/ szczęśćia y przygod rozmáitych; á nákoniec/ społdźiedźiczkę chwały wieczney niebieskiey.

Ostátnią powinność małżeńską/ miłośći wzaiemney / wyráźił Duch ś. że wprowádźiwszy do pokoiu / przyiąwszy zá żonę / ták sie w niey bárzo zákochał / że w żalu po śmierći mátki miley/ niepomálu był vkoiony. Poki ná tym świećie żyiemy/ poćiechy vstáwiczney nie mamy: żyiemy miedzy niebem á piekłem / y dla tego mieszániny bez miáry: w niebie státeczne/ nieodmienne poćiechy / w piekle nieodmienne bole y żáłośći. Vkazał tego piekne podobieństwo swego czásu / Jeremiaszowi Pan Bog/ w figách bárzo rożnych: Dixit ad me: Quid tu vides Ieremia? Et dixi: Ficus bonas, bonas valde; & malas, malas valde, quæ comedi non possunt, eò quòd sint malæ; Co widźisz Proroku? Pánie/ widzę kosz ieden fig zbytnie smácznych; drugi kosz złych / przykrych / ktore iáko trucizná iáka / w vstá niechcą. Ták Pan Bog ná niebie w chwale swey / wybráne swoie częstuie poćiechámi prawdźiwemi/ iáko figámi kosztownymi; w piekle zás nieprzyiaćioly swoie zátyka vstáwicznym bolem/ y płáczu wiecznego nábawia: tu zás ná źiemi kármi nas Pan Bog / iáko ná źiemi / owocem czásem smácznym / czásem też leśnymi żalu y niepoćiech rozmáitych figámi: ná co Kośćioł ś. Mátka nászá pátrząc / przy dźiśieyszey Niedźiele modlitwie/ prośi známi Páná Bogá: vt inter mundanas varietates, ibi nostra fixa sint corda, vbi vera sunt gaudia; áby miedzy odmiennośćiámi świátowemi/ támesmy obrácáli y lepili sercá násze/ kedy wesela prawdźiwe. Ierem: 24.

Mamy tey mowy nászey dowod poważny / z Pátryárchy

zacnego/ Izáaká/ ktorego rozmaicie ná świecie piástował Pan Bog: pociechá wielka byłá synowska/ poki ná zdrowie oycá miłego/ mátki miley/ pátrzył; posłał Pan Bog godzinę/ wziął mátkę z świátá/ álić żáłoby w domu moc/ osobliwie w sercu syná miłego: trzyma go Pan Bog w żalu ćieżkim trzy cáłe látá; mundanæ varietates: ćieszy záś iáko Oćiec dobrotliwy/ przyiaćielá w małżeństwo/ iáko Anyołá niewinnego iednáiąc mu/ z táką pociechą iego/ że się w żalu troyletnym po śmierci mátki namilszey koi/ y miárkuie.

Vmieráią rodźicom dźiatki kocháne/ Pan Bog posyła ná to mieysce w dom przyiaćiele/ y sługi/ práwie od sercá/ y pomyślenia: rodźice co czynią/ z pámięći podobno wypuszczáią krew swoię namilszą? strzeż Boże rozumieć ták/ áffekt wrodzony/ miłość oycowska/ máćierzyńska/ nie dopuśći tego/ y Pan Bog w tym náturze rodźicow nie czyni gwałtu/ áby żal z sercá miał być do szczędu wygłádzony/ ále dáie temperamētum doloris, że żalu wielkiego niemáłe vkoienie czuią.

Vmieráią rodźicy zacni dźieciom pobożnym/ dáie Pan Bog ná vtulenie żalu serdecznego przyiaćielá pomyślnego: Dźiatki zápominaią rodźicow zmárłych? strzeż Boże/ Pietas, pobożność synow/ corek miłych/ krew nie dopuśći ták niezbożnego zápominánia: ále co czyni Pan Bog/ dáie przyiaćielá/ temperamentum luctus, żalu vymuiąc. Ku temu Duch ś. powiedźiał o Izáaku/ że ták bárzo zákochał się w Małżonce swey/ vt dolorem non penitus deleret ex animo, sed temperaret; że śmierć namilszey mátki/ nie zgołá w zápomnienie puśćił/ ále iáko bogoboyny syn/ żal w sercu swoim miárkował.

A nie dźiw/ bo náturá ludzka nie znáłá nigdy áni zna gorętszey miłośći/ ieno iáka iest miedzy mężem/ á żoną/ ktora auctori natiuitatis præponitur. Adam kiedy mu żonę przed oczymá Pan Bog postáwił/ z nádchnienia Duchá ś. powiedźiał: Spałem/ niewiem co Bog zemną czynił/ znam iednák Os ex
Genes: 2. ossibus meis, & carnem de carne mea; moie to źiobérko/ znam ćiáło ćiáłá moiego: y záraz iáko poczuł w sercu swym zapal nie-

pał niezwyczáyney miłości ku małżonce swey / rzekł dziwne słowá: Quapropter relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit vxori suæ. Vznawáią wzaiemną miłość ku sobie w sercách / małżeństwem świętym złęci; iey kwoli człowiek opuściwszy oycá y mátkę / mąż do żony / żona do mężá / przystáwáć muśi: záczym nie dziw / że y Apostoł Páński Duchem świętym / w náuce swey pozwala żenie stáránia / iákoby śię mężowi podobáłá; y mężowi / iákoby śię podobał małżonce swey. 1. Cor: 7.

Oświádczyłá ten przyiaćielski áffekt miłośći swey ku małżonkowi / tá zacna oblubienicá / kiedy iey mátká z bráćią iey pytáłá / ieśliby chćiáłá iácháć do mężá. Bog ktory spráwował serce ono niewinne / náuczył y skromnośći pánieńskiey / że iednym słowecżkiem deklárowáłá wolą swą / iáko pánienká wstydliwa / ná Páná Bogá / powinnych / stárszych zdánie puszcżáiąc śię: Vadam, poydę. Oświádczył y Pátryárchá ś. tenże áffekt complacentiæ, miłośći wzaiemney ku małżonce swey / egressus ad meditandum in agro, in occursum; czyni przechadzki częste z meditácyą nie inszą ná ten czás / ieno o przyiaćielu miłym / rychłoli go Pan Bog w dom ześle; w drogę záchodzi / przyimuie z vczćiwośćią. Genes: 24. Ibidem.

Kazánie kończąc / Jáśnie Wielmożna Miłośćiwa Páni Woiewodzina Kiiowska / mowę moię Kośćielną obracam do ćiebie: Wprowádzonáś szczęśliwie w dom zacnego Małżonká / y gospodarzá swego / Je° Mći Páná Woiewody / Páná nászego Miłośćiwego / zá ktorego powodem idąc / obywátele mieyscá tego / z vczćiwośćią Stanu Kśiążęcemu przistoyną / przyimuią ćię. Wita ćię Duchowieństwo Kośćiołá tego / ćiesząc śię pobożnośćią twoią / ktorąś sławna / iáko oná Mátroná Pismem świętym zálecona: Erat famosissima in omnib⁹, quia timebat Dominum valde; wsławiłá śię miedzy ludźmi tym / że śię bárzo Páná Bogá bałá. Wita ćię Fámilia cna Szláchecka / z dworem J° Mći Páná Oblubienicá twego / ćiesząc śię przy zacnym Kśiążęcym vrodzeniu twym / mágnificencyą / wielmożnośćią twą páńską. Wita ćię Akádemia / stolicá Iudith 8.

rozumu w mieście tym / ciesząc sie mądrością / ktorą cię Duch świety iáko dárem swym známienitym ozdobił / y vdárował. Wita cię pospolity gmin vczciwy miástá tego / ciesząc sie wrodzoną ludzkością / y dobrotliwością twoią.

Piękne słowá czytamy / ktorych powinni żegnáiąc małżonkę Izááká Pátryárchy / ná wyiezdnym do mężá swoiego / winszuiąc iey błogosłáwieństwá od Bogá / zázyli: Soror nostra es, crescas in mille millia, & possideat semen tuum portas inimicorum suorum. Gene∫: 24. Zyczliwość ludzi rożnie zacnych wymaga / áby się to winszowánie święte / osobie twey przezacney przystoyne / z podziałem oddáło. Jáśnie Oświecona Księżná Jey Mość / rodzicielká twoiá Mciwa / mowi do ciebie: Filia mea es, iesteś corą moią namilszą. Siostry Jch Mość / krew twoiá zacna Xiążęca / mowią: Soror nostra es, iesteś Siostrą nászą. Fámilia / Dwor Je^o Mći Páná Oblubieńcá twego mowi: Heroina nostra es, iesteś Pánią nászą. Obywátele miástá tego mowią: Patrona nostra es, iesteś Dobrodziéyką / Obroną nászą: á potym wszyscy iednostáynie / Crescas in mille millia; niechay cię Bog mnoży w millionách wszystkich dobr / ktorych sobie z miłym przyiacielem z niebá życzysz: gorę záwżdy z potomstwem twoim / ktoreć Bog obiecał / bierz nád nieprzyiacioły y widomemi / y niewidomemi / z chwałą Páná Bogá / á potym z pociechą y ozdobą długowieczną / ták domową / iáko wszytkiey Korony.

Dicat omnis populus:

FIAT. FIAT.

1200 -